

Acute snot: behandelen of niet?

Acute snot, oftewel Coryza, wordt sinds 2009 met enige regelmaat vastgesteld bij commercieel gehouden pluimvee. Uitbraken op leg- en vermeerderingsbedrijven kunnen ernstige ziekteverschijnselen veroorzaken en tot forse (financiële) schade leiden. Is een behandeling met antibiotica nodig en welk antibioticum?

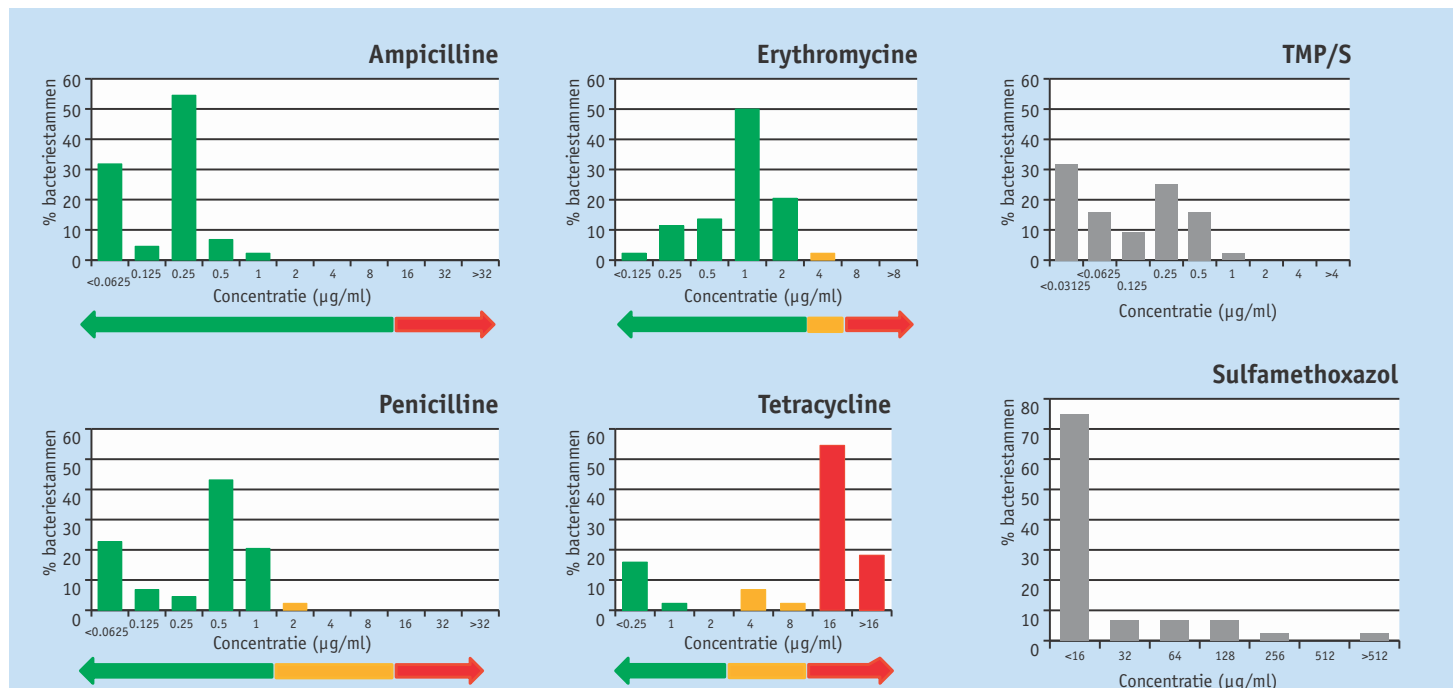
In de vorige *Pluimvee* kon u een interview lezen met leghennenhouder Piet Borgman, die werd geconfronteerd met een Coryza-

uitbraak. Bij hem zorgde een behandeling met antibiotica, na een gevoeligheidstest bij GD, voor een verbetering in de stal.

Antibioticum niet zomaar inzetten

Dierenartsen en veehouders zijn terughoudend met het toepassen van antibiotica, maar bij ernstige ziekte, veroorzaakt door een bacterie, en grote schade in het koppel kan een behandeling toch nodig zijn. De keuze voor een bepaald antibioticum

Overzicht MIC-waarden eerste- en tweedekeusantibiotica AVP-isolaten 2009-2016

De MIC-waarde is met behulp van specifieke afkapwaarden per antibioticum (breekpunten) te vertalen naar 'Gevoelig' (groen in de figuren), 'Intermediair' (geel) of 'Resistent' (rood). Een afkapwaarde vaststellen vereist veel onderzoek en is nog niet bekend voor alle combinaties. Voor AVP zijn er bijvoorbeeld geen afkapwaarden bekend voor TMP/S en sulfonamiden. Erythromycine wordt gebruikt om de gevoeligheid voor tylosine te testen. Sulfamethoxazol wordt gebruikt om de gevoeligheid voor sulfonamiden (zoals sulfadimidine) te testen.

wordt gemaakt door de dierenarts. Die maakt hierbij gebruik van het formularium van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde (KNMvD). Dat zijn richtlijnen voor het behandelen van bacteriële infecties met (eerste-, tweede- of derdekeus-) antibiotica. Deze richtlijnen zijn gebaseerd op de huidige inzichten voor wat betreft optimaal effect en zo min mogelijk ontwikkeling en verspreiding van resistentie.

Eerste- en tweedekeusmiddelen

Voor de behandeling van een infectie met *Avibacterium paragallinarum* (de bacterie die Coryza veroorzaakt) kan gekozen worden voor eerste- en tweedekeusmiddelen.

Bij opfok- en moederdieren zijn doxycycline, oxytetracycline en trimethoprim/sulfonamiden (TMP/S) de eerstekeusmiddelen voor behandeling. Tweede keus is amoxicilline. Voor behandeling van leghennen is oxytetracycline eerste keus en tylosine tweede keus. Bij vleeskuikens kan ook gebruikgemaakt worden van het eerstekeusmiddel sulfadimidine.

Antibioticumgevoeligheidsbepaling

Avibacterium paragallinarum (AVP) is een bacterie die niet gemakkelijk te kweken is. Buiten de kip overleeft hij maar zeer kort, hij groeit niet op de standaard voedingsbodems en heeft een omgeving nodig met een lager gehalte zuurstof dan in de lucht. Omdat de methode waarmee antibioticumgevoeligheid van AVP wordt bepaald hier niet goed op was afgestemd, was de test in ons laboratorium lange tijd niet mogelijk. Onlangs deed GD hier specifiek onderzoek naar, wat resulteerde in een manier om ook voor deze moeilijk groeiende bacterie de antibioticumgevoeligheid te kunnen testen.

Bij een acute uitbraak biedt een gevoeligheidsbepaling van de bacteriestam dierenartsen de mogelijkheid hun behandeling te

verfijnen, betere resultaten te behalen en tegelijkertijd resistentie-ontwikkeling te beperken.

Antibioticumgevoeligheidspatroon

Naast het bepalen van antibioticumgevoeligheid van stammen van acute uitbraken, is er ook gekeken naar de antibioticumgevoeligheidspatronen van een collectie AVP-stammen van eerdere uitbraken (periode van 2009 tot 2016). Op basis hiervan zijn overzichten gemaakt van de verdeling van gevoeligheid van AVP voor de verschillende antibiotica. Deze zijn weergegeven in de figuren op pagina 20. De grafieken laten zien dat in die periode er een verminderde gevoeligheid is voor tetracycline (circa 75 procent van de stammen wordt geclassificeerd als zijnde resistent).

Wat te doen bij een uitbraak van acute snot?

Aandoeningen die gepaard gaan met snot en luchtwegverschijnselen kunnen zich op verschillende manieren uiten. Het kan daardoor soms lastig zijn om onderscheid te maken tussen de verschillende aandoeningen. Vaak is het noodzakelijk om de diagnose te bevestigen met een bacteriekweek of een andere methode die de verwekker aantoonst, zoals een PCR-test.

De gekweekte AVP-bacterie kan vervolgens getest worden op antibioticumgevoeligheid. Binnen een aantal dagen kan dan bekend zijn welke antibiotica meer of minder geschikt zijn en welke ongeschikt. De eerder geteste stammen laten een verminderde gevoeligheid zien voor tetracycline. Doxycycline en oxytetracycline behoren tot dezelfde groep van tetracyclines. In veel gevallen zullen deze middelen dus weinig of geen verbetering van de ziekteverschijnselen opleveren. In dat geval kan de dierenarts voor de behandeling van het koppel adviseren om gebruik te maken van een ander middel.

Al sinds 2002 houdt de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD) zich intensief bezig met de uitvoering van de diergezondheidsmonitoring in Nederland. Hiervoor werken wij nauw samen met onder andere de diersectoren, de zuivel, het ministerie van LNV, dierenartsen en veehouders. Deze rubriek verhaalt over bijzondere gevallen, speciaal onderzoek en opvallende resultaten die het werk van de monitoring oplevert. Samen werken we aan diergezondheid in het belang van dier, dierhouder en samenleving.